

MOV GAERJA

Gosse tjidtjie, aehtjie jallh
åerpene skiemtjes

Åvtebaakoe

Daate gærjetje, maam Elisabeth Heldahl jïh Bjørg Eva Skogøy lea dorjeme, lea dorjesovveme «Føre var»-prosjekten sjïekenisnie Healsoe Noerhtesne.

Åssjalommese lea dehtie sveerjen gærjeste «Min bok» - maam Almastiftelsen bæjhkoehtamme.

Amalie Heldahl jïh Ørjan Johannesen Larsen lægan guvvide dorjeme. Åssjaldahke lea gærjetjem gaajhkide maanide vedtedh mej tjidtjie, aehtjie jallh åerpene skïemtjegåetesne, men maahta aaj gærjam nuhtjedh j jis naan jeatjebh lihke fuelhkesne skïemtjine sjidtieh. Daate maanan gærja, man bijjelen maana jïjtje muana. Dah jïjtjh veeljeh maam sijhtieh lohkedh, tjaeledh jallh guvviedidh, men maahta viehkiem geerve almetjistie daarpesjidh.

Maahta aaj gærjetjem nuhtjedh gosse eejhtegh, baehtjierdæjjah jallh jeatjebh edtjeh maanine soptsestidh tjidtjien/aehtjien/åerpenen skïemtjelassen bijre. Åejvieleavloe dellie lea guktie maana daam tsiehkiem dååjroe jïh guktie dah maehtieh viehkiem åadtjodh åssjaldahkh jïh domtesh gietedidh. Gærjetje bööremes sjeahta maanide 4 jaepien raejeste jïh baaarasåbpoe.

© Bjørg Eva Skogøy jïh Elisabeth Heldahl.

Daate _____ **-n gærja**

Daate gærja dov, jïh lea dan bijre misse gellie maanah
onterdieh gosse tjidtie, aehtjie jallh åerpene lea
skiemtjes. Gaajhke ij Leah seammalaakan gaajhkesidie,
men gærjesne sãn mij akt maam datne damtjijh.

Maahtah gærjam nuhtjedh guktie jïjtje sïjth,
men sãajhtoe datne viehkiem daarpesjh maam akt
dievhtedh jallh tjaeledh, geerve almetjistie.

Gellene lehkesne sijjie gãavnese gusnie maahtah
guvviedidh jallh tjaeledh. Desnie jïjtje moenh maam
sïjth darjodh.

Manne _____ jaepien b eries.

Mov leah _____ voepth.

Mov leah _____ tjelmieh.

Mov tijdtjen nomme _____.

Mov aehtjen nomme _____.

Mov leah _____  erpenh.

Dej nommh _____.

Daesnie maah tah jijtjemdh guvviedidh.

Maam lyjkhk maanagiertesne/skuvlesne darjodh?
(guvvedh jallh tjaelieh)

Maam lyjkhk astoe-aejkien darjodh?
(guvvedh jallh tjaelieh)

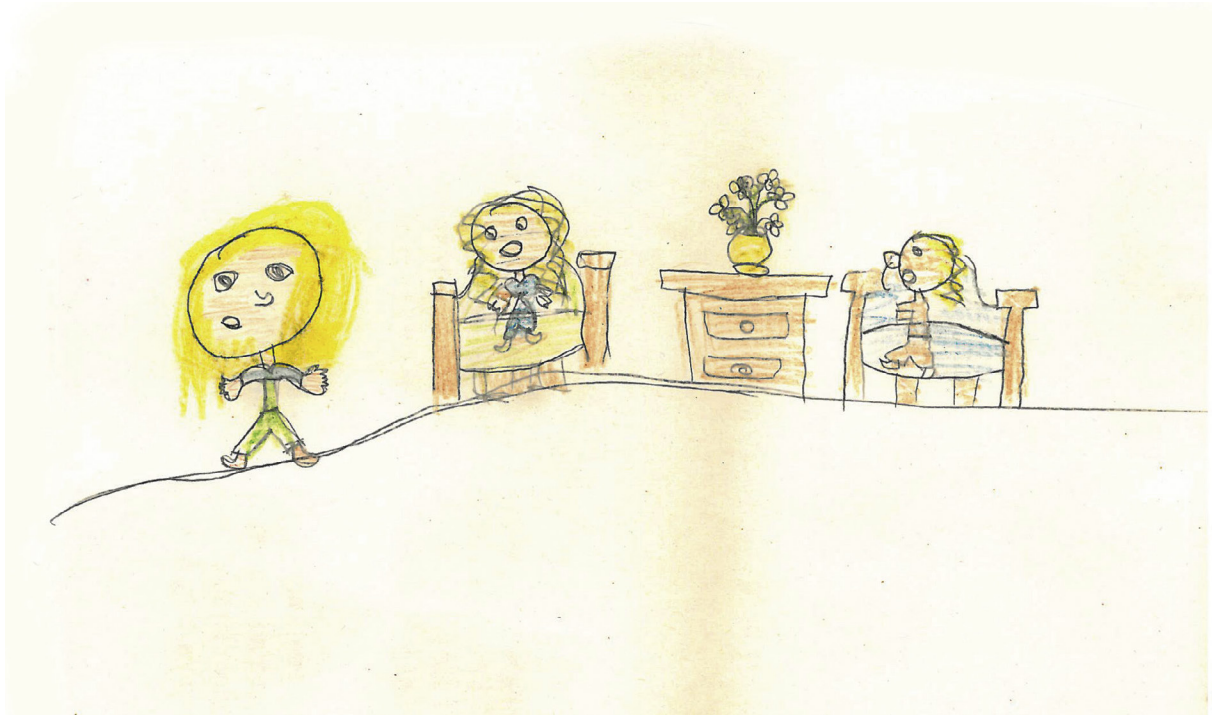
Naakede mij jeatjahlaakan daelie gosse akte fuelhkesne
lea skiemtjegåetesne?

Daesnie maahtah guvviedidh jallh soptsestidh dov
fuelhkien bijre.

Dihthe guhte skiemtjes mov fuelhkesne lea _____.

Daesnie maahtah guvviedidh jallh soptsestidh dan bijre fuelhkesne mij skiemtjes.

Naan jeatjebh damth mejgumie maahtah stååkedidh jallh soptsestidh daelie gosse _____ lea skiemtjes?

Skïemtjegâetesne gellie geerve almetjh mah pryöjjadie h guktie datnine jih dov fuelhkine daelie. Dah mah skïemtjegâetesne berkieh leah vaane almetjh råakedh mah skïemtjine sjidteme. Dah aaj vaane skïemtjijen fuelhkine soptsestidh.

Dah mah skïemtjegâetesne berkieh maehetieh gyhtjelassh vaestiedidh mejtie åtnah. Dah daejrieh gaajhkesch mah aktem fuelhkesne utnieh mah skïemtjes, stråarkan sjidtieh jih ovmessie onderdieh. Dan åvteste ih daarpesjh billedh gihtjedh dan bijre misse onderdh.

Naakenh dejstie almetjijstie mah skïemtjijem geehtieh gosse dihte lea skïemtjegâetesne leah:

Daesnie maahtah tjaeledh, jallh viehkiem åadtjodh
maam akt tjaeledh misse onterdh.

Gellie ovmessie skiemtjelassh.

Daesnie mahtah tjaeledh doh skiemtjelassh mej bijre
daajrah.

Maam skiemtjelasside _____ atna?

Åvtelen dihte mij skiemtjes skiemtjegåatan bööti, dellie dagke damtih gaajhke ij lij goh siejhme gåetesne.

Dihte mij lea skiemtjes lij dagke stråarkan, sæjloes, nahkeren jallh haarmesne.

_____ skiemtjegåetesne juktie viehkiem åadtjodh buerebe sjidtedh. Skiemtjegåetesne maahta bådttjam åadtjodh. Desnie aaj almetjh mah maehtieh soptsestidh dejgumie mah skiemtjes jih dejtie soelkehtidh gosse mij akte geerve domtoe.

Skientjegåetesne aaj aeredbeapmoem, gaskebeapmoem, gaskebiejjebeapmoem jñ iehkedsbeapmoem byöpmedieh. Såemies lehkesne beapmoem åådtje aktene preejresne seangkoebealesne, jñ såemies lehkesne gaajhkeshe ektesne tjahkasjeh byöpmedieh byöpmedimsståaposne.

Daesnie mahtah guvviedidh jallh tjaeledh.

Såemies aejkien skiemtjije skiemtjegåetesne tjuara seangkosne gællasjidh mahte abpe tjjem. Muvhten aejkien mæhtieh jijnjh dejstie seamma aatijste darjodh goh gåetesne, men læjhkan daarpesjeh skiemtjegåetesne årrodh.

Maam vienhth almetjh mah Leah skiemtjes skiemtjegåetesne darjoeh?

Daesnie maahtah guvviedidh jallh tjæledh.

Skïemtjegåetesne gaajhkh skïemtjih aktem tjehtjelem utnieh gusnie maehtieh liegkedidh jih åeredh. Naakenh aktem jïjtsh tjehtjelem utnieh, mearan jeatjebh tjuerieh tjehtjelem jeatjah almetjinie juekedh mij aaj lea skïemtjes. Tjehtjielisnie seangkoeh mesnie skïemtjije maakta åeredh, jih såemies våarhkoeh jih sijjieh gusnie maehtieh vaarjoeh jih jeatjah aath rijtedh.

Dagke maaktah guvviem guvviedidh maam dihte mij lea skïemtjegåetesne maakta vïedtjesne utnedh sov tjehtjielisnie? Maaktah daesnie jallh jïjtse aarhkesne guvviedidh.

Gosse naakenh leah skiemtjegâetesne dellie dej
maanah/âerpenh maehtieh âadtjodh guessine bâetedh.

Sâemies aejkien sâajhtoe skiemtjije ij maehtieh
guessieh dâastodh âvtelen ânnetji vaaseme. Maahta
ârrodh dan âvteste dihte daarpesje jijnjem liegkedidh.
Dâakterh skiemtjegâetesne muenieh gâessie dihte mij
lea skiemtjes maahta guessiem âadtjodh datneste.

Skïemtjegåetesne mahtah vuejnedh guktie
_____. Desnie aaj akte tjehtjele gusnie
stååkegaevnieh, gærjah jih guvviedimmie-aath.
Dagke maehtede desnie mïnnedh?
Gosse dihte mij lea skïemtjegåetesne buerebe
domtoe maehtede dagke ålkone mïnnedh. Dagke dihte
aaj mahta gåatan båtedh jih datnem vaaksjodh.

Dåakterh skïemtjegåetesne muenieh gåessie almetjh
mah leah skïemtjes orreme lea nuekie tjarres gåatan
åadtjodh.

Daesnie mahtah guvviedidh jallh tjaeledh.

